

**UCHWAŁA NR XXXI/440/20
RADY MIASTA KOŁOBRZEG**

z dnia 30 grudnia 2020 r.

**w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Wspierania Rodziny w Kołobrzegu
na lata 2021 – 2023**

Na podstawie art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821) Rada Miasta Kołobrzeg uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Miejski Program Wspierania Rodziny w Kołobrzegu na lata 2021-2023 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Kołobrzeg.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

Wiceprzewodniczący Rady

Artur Dąbkowski

Kołobrzeg, 2020 r.

Załącznik nr 1 do Uchwały nr XXXI/440/20

Rady Miasta Kołobrzeg z dnia 30 grudnia 2020 r.

Miejski Program Wspierania Rodziny w Kołobrzegu na lata 2021-2023

KOŁOBRZEG
RE:GENERACJA

Opracowanie:

Gmina Miasto Kołobrzeg

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki
i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością,
Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem
Jakości.

Miejski Program Wspierania Rodziny w Kołobrzegu na
lata 2021-2023 opracowano w oparciu o materiały
źródłowe Urzędu Miasta Kołobrzegu, Miejskiego
Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu oraz
gminnych jednostek organizacyjnych.

Miejski Program Wspierania Rodziny w Kołobrzegu na
lata 2021-2023 zawiera dane według stanu na
31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2019 roku,
o ile nie zaznaczono inaczej.

Elektroniczna wersja dokumentu znajduje się na
stronie internetowej <https://www.mops.kolobrzeg.pl>
oraz na stronie <http://umkolobrzeg.esp.parseta.pl/>

Spis treści

WPROWADZENIE	4
I. PODSTAWA PRAWNA	5
II. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA	7
III. ZAKRES.....	7
IV. DIAGNOZA ŚRODOWISKA LOKALNEGO	8
1. Demografia	8
2. Bezrobocie	10
3. Pomoc społeczna	11
4. Placówki oświaty	14
5. Asystent rodziny	16
6. Piecza zastępcza	19
7. Placówki wsparcia dziennego	20
8. Opieka nad dziećmi do lat 3	21
9. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	22
10. Stypendia szkolne o charakterze socjalnym	23
11. Karta Dużej Rodziny	24
12. Realizowane projekty i programy na rzecz rodzin	25
V. ANALIZA SWOT	26
VI. CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	28
1. CEL GŁÓWNY	28
2. CELE SZCZEGÓŁOWE	28
3. ZASOBY INSTYTUCJONALNE.....	31
4. ADRESACI PROGRAMU.....	32
5. FINANSOWANIE PROGRAMU	32
VII. MONITORING I EWALUACJA	33

WPROWADZENIE

Rodzina jest podstawową komórką życia społecznego jak również naturalnym środowiskiem rozwoju człowieka, na której opiera się całe społeczeństwo. W rodzinie realizowane są określone normy, które pozwalają budować prawidłowe relacje społeczne. Rodzina funkcjonująca zdrowo daje poczucie bezpieczeństwa jej członkom, wzmacnia ich rozwój osobisty i jako pierwsze i podstawowe środowisko wychowawcze bezpośrednio oddziałuje na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycje, poglądy, a co za tym idzie ukierunkowuje na całe życie. Rodzina ma ogromne znaczenie dla życia i prawidłowego rozwoju dziecka, które jest całkowicie uzależnione od świata dorosłych. Budowanie dobrych relacji i więzi rodzinnych ma wpływ na ochronę dzieci i młodzieży przed podejmowaniem ryzykownych zachowań. W przypadku wystąpienia jakiegokolwiek dysfunkcjonalności rodziny państwo ma obowiązek zapewnić dziecku specjalną ochronę i pomoc w przezwyciężaniu zaistniałej sytuacji.

Miejski Program Wspierania Rodziny w Kołobrzegu na lata 2021-2023 wskazuje działania ukierunkowane na wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze jak również działania profilaktyczne i prorodzinne, których celem jest zapobieganie marginalizacji oraz społecznemu wykluczeniu. Ideą w tworzeniu niniejszego programu jest przekonanie o niezastąpionej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka, którą należy promować i wzmacniać, zwłaszcza wobec wyzwań współczesnego świata. Jeżeli w rodzinach pojawiające się problemy przewyższają możliwość ich rozwiązania we własnym zakresie, przy wykorzystaniu własnych środków oraz zasobów, pojawia się konieczność wsparcia z zewnątrz. Należy wtedy dołożyć wszelkich starań, by takie rodziny uzyskały profesjonalną pomoc tak, aby w przyszłości same mogły funkcjonować bez konieczności wsparcia różnych instytucji.

Program ten został opracowany w oparciu o ustawę z dnia 09 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821). Zgodnie z art. 176 pkt. 1 do zadań własnych gminy należy między innymi opracowanie 3 letnich programów wspierania rodziny, których głównym założeniem jest stworzenie spójnego systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienia pomocy w opiece i wychowywaniu dzieci. Obowiązek ten realizowany jest przy współpracy i współdziałaniu odpowiednich służb społecznych, organizacji pozarządowych, kościołów oraz związków wyznaniowych.

I. PODSTAWA PRAWNA

Zadania dotyczące wspierania rodziny opisane są przede wszystkim w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 821). Zgodnie z art. 176 pkt 1, powyższej ustawy do zadań własnych gminy należy:

- 1) Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,
- 2) Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- 3) Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) Organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci,
- 4) Finansowanie:
 - a) Podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) Kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające,
- 5) Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym umieszczonego w pieczy zastępczej po dniu 31 grudnia 2011 odpowiednio:
 - a) 10 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
 - b) 30 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
 - c) 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej
- 6) Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywania ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- 7) Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Zgodnie z art. 179 ust. 2 cytowanej ustawy gminne programy wspierania rodziny uchwalane są przez radę gminy.

Oprócz ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, działania dotyczące wsparcia rodziny regulowane są także w innych obowiązujących aktach prawnych, w tym:

- 1) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- 2) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 3) Ustawa z dnia 29 kwietnia 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- 4) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- 5) Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- 6) Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- 7) Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- 8) Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
- 9) Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- 10) Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- 11) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- 12) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30.05.2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu "Dobry start"
- 13) Wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023 – Uchwała nr 140 Rady Ministrów z 15 października 2018 r.

Jednocześnie opracowanie i realizacja programu działań wspierających rodzinę zostało zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Kołobrzeg na lata 2017–2020 i pierwszy taki program został wdrożony w latach 2018–2020.

Głównym celem Programu jest wspieranie rodziny i rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Program określa działania ukierunkowane na wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, jak i działania profilaktyczne oraz upowszechniające działania prorodzinne.

Realizacja programu na terenie Kołobrzegu powinna prowadzić do podejmowania wszystkich możliwych programów profilaktycznych i edukacyjnych prowadzących do redukcji zjawisk patologicznych i patologii społecznych wśród rodzin i rozbudowy systemu opieki nad dzieckiem oraz pracy z rodziną. Należy ponadto dołączyć do tego katalogu nowe zadania gminy związane z ustawą o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” z dnia 4 listopada 2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 1860) nakładającej kolejne obowiązki na gminę oraz ośrodek pomocy społecznej.

Przedkładany Miejski Program Wspierania Rodziny w Kołobrzegu na lata 2021-2023 jest spójny z przepisami dotyczącymi ochrony dziecka i rodziny, a w szczególności z:

- 1) Konwencją o Prawach Dziecka przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne ONZ z dnia 20 listopada 1989 r.,
- 2) Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 3) Ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- 4) Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- 5) Narodowym Programem Zdrowia na lata 2016 – 2020.

II. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA

Głównym założeniem niniejszego programu jest funkcjonowanie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do funkcjonowania. Cel ten może zostać osiągnięty poprzez wzmocnienie roli i funkcji rodziny, rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie. Realizowane w ramach Programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale również na całej rodzinie. Program zakłada dalsze integrowanie, rozwój i wzmocnienie działań instytucji i organizacji działających w Kołobrzegu w zakresie wspierania rodziny. Realizacja zadań Programu ma zapobiegać kryzysom funkcjonowania rodziny, których konsekwencją może być umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej, a także praca z rodzinami, z których dzieci – na skutek przeżywanego kryzysu zostały czasowo umieszczone poza rodziną, w celu przywrócenia warunków pozwalających na ponowne podjęcie ich wychowywania przez rodziny biologiczne.

III. ZAKRES

Miejski Program Wspierania Rodziny w Kołobrzegu na lata 2021-2023 stanowi ciąg dalszy programu wspierania rodziny, który realizowany był w latach 2018-2020. Celem programu jest stworzenie działań profilaktycznych i osłonowych tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu rodzin. Świadczenie wsparcia dla rodzin zagrożonych społecznym obniżeniem standardu życia ma dać poczucie bezpieczeństwa i gwarancje wsparcia instytucjonalnego. Każdy potrzebujący powinien mieć zapewnioną pomoc i posiadać pewność, że może ją otrzymać w instytucjach do tego celu powołanych. Program ten kładzie nacisk na potrzebę wspierania rodzin, które m.in. przeżywają trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz pomocy w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych, jak również ubóstwa bądź zagrożenia umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej oraz rodzin, którym zostały odebrane albo ograniczone prawa rodzicielskie.

Rodziny te wskazane są bezpośrednio w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która mówi, iż „dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiece nad dziećmi i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami”.

Zarządzeniem nr 104/2011 z dnia 27.09.2011 roku Prezydent Miasta Kołobrzeg upoważnił Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny, wynikających z ustawy. Od 01.02.2018 roku w strukturze organizacyjnej MOPS w Kołobrzegu funkcjonuje Dział Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej z podziałem na Sekcję ds. Rodziny i Sekcję Placówki Wsparcia Dziennego. Zadania wynikające z ustawy, jak i działania programowe wykonywane są zarówno przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny, jak i wychowawców poszczególnych świetlic środowiskowych. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołobrzegu wobec rodziny przeżywające trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, podejmuje działania, których celem jest zapewnienie wsparcia rodziny i pomocy poprzez między innymi:

- 1) Analizę sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- 2) Wzmocnienie roli i funkcji rodziny;
- 3) Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- 4) Podniesienie świadomości w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny;
- 5) Udzielenie pomocy w integracji rodziny;
- 6) Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- 7) Dążenie do reintegracji rodziny.

IV. DIAGNOZA ŚRODOWISKA LOKALNEGO

1. Demografia

Gmina Miasto Kołobrzeg jest gminą miejską, leżąca w powiecie kołobrzeskim, w województwie zachodniopomorskim.

Powierzchnia gminy wynosi 26 km², co stanowi 3,71 % powierzchni powiatu kołobrzeskiego. Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 1 802 osoby. Według stanu na 31 grudnia 2019, liczba ludności w mieście wyniosła 46 259 osób. Liczba ludności Kołobrzegu stanowi 58,23 % ludności powiatu. Struktura ludności Gminy Miasto Kołobrzeg przedstawiała się następująco:

- osoby w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) stanowiły 15,27%,
- osoby w wieku produkcyjnym (kobiety: 18-60 lat, mężczyźni: 18-65 lat) stanowiły 57,96 %,
- osoby w wieku poprodukcyjnym (kobiety: powyżej 60 lat, mężczyźni: powyżej 65 lat) stanowiły 26,77 %.

W stosunku do 2018 roku liczba mieszkańców spadła o 108 osób. Poniższa tabela przedstawia porównanie liczby mieszkańców poszczególnych grup wiekowych w latach 2019 i 2018:

Grupa wiekowa	2019 rok		2018 rok		Dynamika liczebności grupy w stosunku do 2018 roku
	Liczba mieszkańców	Udział % grupy mieszkańców	Liczba mieszkańców	Udział % grupy mieszkańców	
osoby w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat)	7 064	15,27	7 053	15,21	100,15%
osoby w wieku produkcyjnym (kobiety: 18-60 lat, mężczyźni: 18-65 lat)	26 813	57,96	27 287	58,85	98,26%
osoby w wieku poprodukcyjnym (kobiety: powyżej 60 lat, mężczyźni: powyżej 65 lat)	12 382	26,77	12 027	25,94	78,00%
Ogólna liczba mieszkańców	46 259	100	46 367	100	93,29%

Tabela nr 1: Porównanie liczby mieszkańców poszczególnych grup wiekowych w latach 2019 i 2018

Źródło danych: Bank danych lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Analiza przedstawionych danych dowodzi, że rok 2019 jest kolejnym rokiem, w którym zmalał udział procentowy osób w wieku aktywności zawodowej w ogólnej liczbie mieszkańców miasta. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym i jej udział w ogólnej liczbie mieszkańców w stosunku do roku ubiegłego ma tendencję wzrostową. W roku 2019 na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadają niemal 73 osoby w wieku nieprodukcyjnym, co oznacza tendencję wzrostową w odniesieniu do roku 2018, gdy wskaźnik ten wynosił 70.

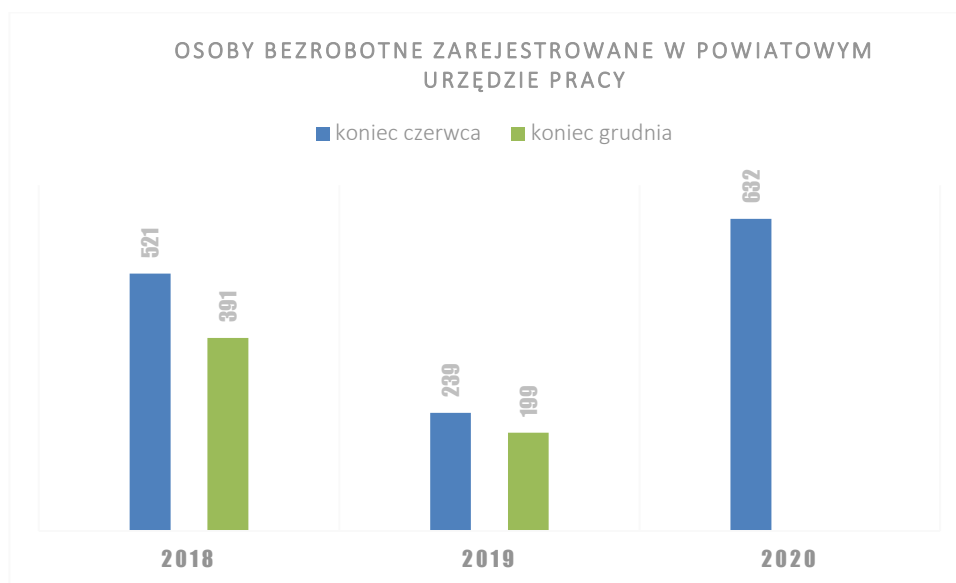
Według statystyk Banku Danych Lokalnych, mieszkańcy Kołobrzegu zawarli w 2019 roku 294 małżeństwa, co odpowiada 6,3 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie więcej od wartości tego wskaźnika obrazującego ilość zawartych małżeństw tak na terenie województwa jak i kraju. Bardzo istotnym jest, że od 2017 roku widoczna jest tendencja wrastającej liczby ślubów mieszkańców Kołobrzegu. Podobna (choć o niższych wskaźnikach) tendencja występuje na terenie powiatu. Natomiast na terenie województwa oraz kraju wskaźnik ten po pewnej stałej wartości w latach 2016-2018 w 2019 roku osiągnął wartość niższą niż w latach poprzednich.

Liczba rozwodów w województwie zachodniopomorskim, jest od lat jednym z najbardziej niekorzystnych wskaźników w Polsce. Z analizy danych GUS wynika, że wskaźnik ten jest równie niekorzystny dla miasta Kołobrzeg. Zarówno w 2018, jak i w 2019 roku liczba rozwodów na 1 000 ludności w mieście stanowiła 1,8 (w powiecie i województwie zachodniopomorskim 1,8, w kraju 1,7). W analizowanym okresie (lata 2015-2018) najczęstszą przyczyną rozwodów w województwie zachodniopomorskim, była niezgodność charakterów. Powód, który małżonkowie podają najczęściej wtedy, kiedy pragną rozwodu bez orzekania o winię. Nadal istotnym powodem rozwodu są nieporozumienia na tle finansowym, jest to powód rozpadu ponad 8% związków. Maleje w analizowanych latach liczba związków rozpadających się z powodu długotrwałej nieobecności – w 2018 roku było to 5% związków, które zdecydowały się na rozwód z tej przyczyny.

2. Bezrobocie

Stan ludności oraz wszelkie zmiany demograficzne w znacznym stopniu determinują sytuację panującą na rynku pracy. W obszarze bezrobocia rejestrowanego wg stanu na dzień 31.12.2019 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kołobrzegu odnotowano 199 bezrobotnych mieszkańców miasta (niecały 1% liczby osób w wieku produkcyjnym), co stanowi 50,90% stanu z analogicznego okresu roku ubiegłego (391 osób). Poniższy wykres, oparty na materiałach Powiatowego Urzędu Pracy w Kołobrzegu oraz Banku danych lokalnych GUS, przedstawia dane dotyczące liczby zarejestrowanych bezrobotnych w okresach na koniec czerwca i koniec grudnia 2018 oraz 2019 roku:

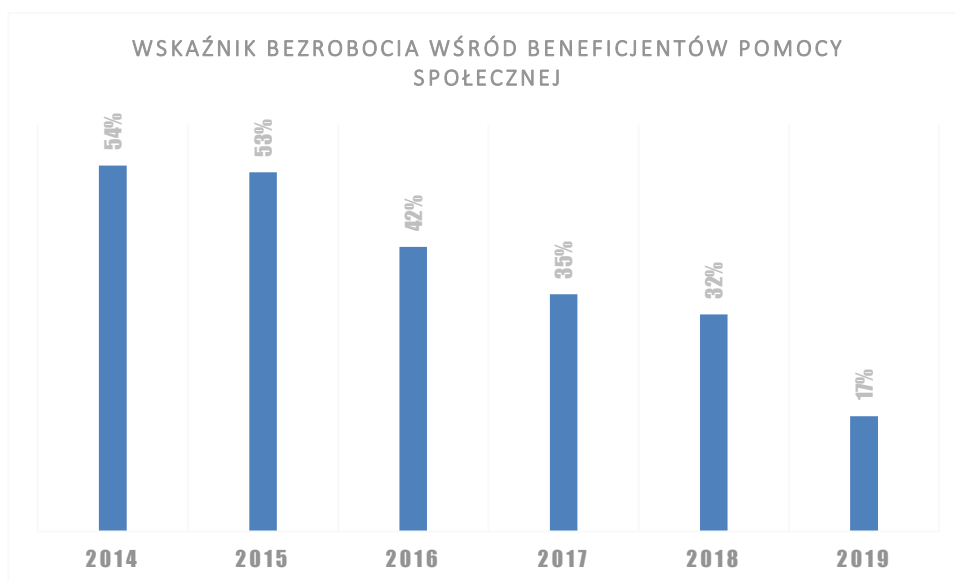

Wykres nr 1: Osoby bezrobotne zamieszkujące miasto Kołobrzeg zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kołobrzegu w latach 2018, 2019 i 2020

Źródło danych: Bank danych lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Wskaźnik bezrobocia w Kołobrzegu na koniec I półrocza 2020 roku wynosił 2,4%, i był wyższy niż dla powiatu kołobrzeskiego (2,2%), ale niższy niż dla województwa zachodniopomorskiego (4,9%).

Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej jest obliczany jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. Zgodnie z Oceną zasobów pomocy społecznej na rok 2019 dla Gminy Miasto Kołobrzeg, ten wskaźnik z roku na rok mocno spada. Przykładowo, w 2014 roku stanowił on 54%, natomiast na przestrzeni 5 lat spadł do 17%. Poniższy wykres prezentuje zmianę wskaźnika.

Wykres nr 2: Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej w Kołobrzegu w latach 2014-2019
Źródło danych: Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2019 dla Gminy Miasto Kołobrzeg

3. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna obejmuje w swych założeniach przyznawanie pomocy zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, według której „jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości”. Istotnym elementem wspierania rodziny jest udzielanie oraz zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej. Gmina Miasto Kołobrzeg realizuje zadania o charakterze obligatoryjnym lub fakultatywnym. Na ich realizację środki pochodzą z budżetu państwa i przekazywane są w formie dotacji lub pochodzą z budżetu Gminy Miasto Kołobrzeg.

Z pomocy społecznej w 2019 roku skorzystało 930 rodzin, liczących 1602 członków, co stanowiło 3,4 % wszystkich mieszkańców Kołobrzegu. W roku oceny, w stosunku do 2018 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 57 osób (39 rodzin). Sprawozdanie z działalności MOPS w Kołobrzegu w 2019 roku wskazuje, że wśród członków rodzin objętych pomocą społeczną dominują osoby w wieku produkcyjnym w liczbie 762 osób, stanowiąc 47,57 % ogólnej liczby. Dzieci i młodzież do ukończenia 18 roku życia w liczbie 383 stanowią 23,90% ogólnej liczby. Beneficjenci w wieku poprodukcyjnym w liczbie 457 osób stanowią 28,53% ogólnej liczby. W tej grupie 241 osób to seniorzy, którzy ukończyli 75 lat.

W Kołobrzegu najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez ośrodek pomocy społecznej w 2019 roku było kolejno: długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Poniższa tabela wykazuje porównanie lat 2018 i 2019 w kontekście powodów udzielania pomocy rodzinom.

Powody udzielenia pomocy	2018		2019	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	518	870	463	741
Długotrwała, ciężka choroba	538	684	589	871
Bezrobocie	226	442	119	202
Niepełnosprawność	448	600	385	517
Alkoholizm	169	259	150	215
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym:	192	435	483	829
- niepełne rodziny	62	179	59	177
- rodziny wielodzietne	10	60	14	70
Bezdomność	60	72	68	73
Ochrona macierzyństwa	58	273	57	270
Trudności po zwolnieniu z ZK	14	14	14	16
Przemoc w rodzinie	9	26	6	20
Narkomania	20	33	17	20
ŁĄCZNIE	969	1659	930	1602

Tabela 2: Powody udzielania pomocy społecznej rodzinom w Kołobrzegu w latach 2018 i 2019

Źródło danych: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu za rok 2019 oraz Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu za rok 2018

Wzrost liczby rodzin otrzymujących pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w 2019 roku wynika głównie z przyznawania pomocy osobom/rodzinom bezdzietnym, u których stwierdza się bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego, a nie bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Inne przyczyny korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, m.in. potrzeba ochrony macierzyństwa, alkoholizm, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego były równie istotne, lecz występowały w mniejszym natężeniu. System świadczeń rodzinnych skierowany jest do rodzin, które nie są w stanie zabezpieczyć potrzeb, związanych z ponoszeniem wydatków na utrzymanie dzieci. W 2019 roku wsparciem w postaci świadczeń rodzinnych zostało objętych 2 056 rodzin, tj. o 40 rodzin mniej w stosunku do roku 2018. Członkowie tych rodzin w liczbie 5 312 w 2019 roku stanowili 12% mieszkańców miasta, lecz w roku 2018 było tych osób 5 475 (13% mieszkańców miasta).

Zapewniając pomoc rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołobrzegu przyznawał świadczenia pieniężne, m.in. w postaci zasiłków rodzinnych, świadczeń rodzicielskich i pielęgnacyjnych itd.

Wśród rodzin korzystających z pomocy społecznej w formie pieniężnej, w naturze i usługach w obu latach objętych analizą dominują rodziny, których dochody nie przekroczyły kryterium dochodowego. Pomoc społeczna jest skierowana przede wszystkim do rodzin dysfunkcyjnych, które nie zaspokajają niezbędnych potrzeb swoich członków, przebywających w sytuacjach kryzysowych, przez co nie wypełniają swoich podstawowych funkcji. Największym problemem jest negatywny wpływ tych zjawisk na dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, gdyż wpływa to nie tylko na ich rozwój psychiczny, ale również na

ukierunkowanie drogi życiowej. Poniższa tabela pokazuje liczby rodzin z dziećmi, które otrzymały pomoc społeczną w latach 2018-2019:

2018 rok		2019 rok		Dynamika liczebności rodzin w stosunku do 2018 roku
Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinie	
91	1	75	1	82,41
65	2	73	2	112,3
29	3	29	3	100
19	4	18	4	94,73
1	5	1	5	100
2	6	1	6	50
łącznie 207 rodzin		łącznie 197 rodzin		95,16

Tabela 3: Liczba rodzin z dziećmi korzystających z usług MOPS w Kołobrzegu w latach 2018 i 2019

Źródło: Roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz Miejskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 w Gminie Miasto Kołobrzeg w roku 2018 oraz Roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz Miejskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 w Gminie Miasto Kołobrzeg w roku 2019

Powyższe dane pokazują, że zmniejsza się liczba rodzin z jednym dzieckiem korzystających z pomocy społecznej, natomiast wzrasta liczba rodzin z dwójką dzieci.

Od 1 kwietnia 2016 roku Ośrodek realizuje rządowy Program „Rodzina 500+”, wprowadzony ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. W ramach tego programu rodzicom przysługuje świadczenie wychowawcze w wysokości 500 zł miesięcznie na dziecko do ukończenia przez nie 18-tego roku życia. Do 30 czerwca 2019 roku świadczenie na pierwsze lub jedyne dziecko rodzina mogła otrzymać, jeżeli spełniała kryterium dochodowe, określone na poziomie 800,00 zł netto na osobę w rodzinie lub 1 200,00 zł netto w przypadku wychowywania w rodzinie dziecka niepełnosprawnego. Świadczenie pieniężne niezależnie od osiąganego dochodu przysługiwało na drugie i kolejne dzieci. Od 1 lipca 2019 roku świadczenie wychowawcze przysługuje na wszystkie dzieci do 18 roku życia, bez względu na dochody uzyskiwane przez rodzinę. Wg stanu na dzień 31.12.2018 roku z Programu Rodzina 500+ skorzystało 2 559 rodzin z dziećmi do 18 roku życia (9263 osób w tych rodzinach), natomiast w 2019 roku z Programu skorzystało **4 468** rodzin, co stanowi 174,60% stanu z roku poprzedniego.

Świadczenia z **funduszu alimentacyjnego** to rodzaj finansowego wsparcia, kierowany do rodzin, w których dzieci pomimo zasądzonych od rodzica wyrokiem sądu alimentów, są ich pozbawione z powodu bezskuteczności egzekucji sądowej. W takich okolicznościach Państwo zastępczo wypłaca osobom uprawnionym świadczenia pieniężne w wysokości zgodnej z wyrokiem sądowym, nie więcej jednak niż 500,00 zł na dziecko. W roku 2019 świadczenia z funduszu wypłacono łącznie **307** rodzinom, co stanowi 88,99% roku poprzedniego w którym pomocą objęto 345 rodzin. Poniesiony wydatek na wypłatę 4 415 świadczeń w roku 2019 wyniósł 1 941 623,88 zł, co oznacza, że wartość przeciętnego miesięcznego świadczenia wyniosła dla osoby uprawnionej – 439,78 zł, stanowiąc 100,45% wartości z roku poprzedniego (437,79 zł). Warto zaznaczyć, że w 2018 roku kwota za wypłaty świadczeń wyniosła 2 140 368,53 zł.

Powyższe dane pochodzą z rocznych sprawozdań z działalności MOPS w Kołobrzegu w latach 2018 i 2019.

4. Placówki oświaty

W mieście Kołobrzeg funkcjonują publiczne i niepubliczne placówki oświatowe. Gmina Miasto Kołobrzeg jest organem prowadzącym dla przedszkoli publicznych i szkół podstawowych:

- 1) Przedszkole Miejskie nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Juliana Tuwima
- 2) Przedszkole Miejskie nr 2 im. Wandy Chotomskiej;
- 3) Przedszkole Miejskie nr 3 im. Marii Montessori;
- 4) Miejskie Przedszkole Integracyjne nr 6 im. Janusza Korczaka;
- 5) Przedszkole Miejskie nr 7;
- 6) Przedszkole Miejskie nr 8 im. Jana Brzechwy;
- 7) Przedszkole Miejskie nr 10;
- 8) Szkoła Podstawowa nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Bolesława Chrobrego;
- 9) Szkoła Podstawowa nr 3 im. Marynarzy Polskich;
- 10) Szkoła Podstawowa nr 4 im. Bohaterów i Armii Wojska Polskiego;
- 11) Szkoła Podstawowa nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi im. Jana Pawła II;
- 12) Szkoła Podstawowa nr 6 im. Janusza Korczaka;
- 13) Szkoła podstawowa nr 7 im. Zjednoczonej Europy;
- 14) Szkoła Podstawowa nr 8 im. kpt. ż.w. Konstantego Maciejewicza;
- 15) Szkoła Podstawowa nr 9.

Poniższa tabela przedstawia dane liczbowe dotyczące placówek oświatowych oraz dzieci i młodzieży do nich uczestniczących w roku szkolnym 2018/2019.

Wyszczególnienie	Liczba dzieci		Liczba oddziałów	
	Ogółem	W tym z niepełnosprawnościami	Ogółem	W tym integracyjnych
PRZEDSZKOLA				
PM 1	144	19	7	4
PM 2	134	1	6	
PM 3	119	1	5	
PM 6	95	20	5	5
PM 7	188		8	
PM 8	182	2	8	
PM 10	186		8	
Razem przedszkola	1 048	43	47	9
ODDZIAŁY PRZEDSZKOLNE				
OP SP 5	52	4	3	1
OP SP 6	96		4	
OP SP 8	61	2	3	
OP SP 9	42		2	
Razem oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	251	6	12	1

Razem	1 299	49	59	10
SZKOŁY PODSTAWOWE I ZESPÓŁ SZKÓŁ NR 2				
SP 1	320(183 SP +137 G)	12	17 (10 SP + 7 G)	4
SP 3	552	7	27	
SP 4	585	4	28	
SP 5	494	79	26	17
SP 6	767	17	36	
SP 7	573(423 SP + 150 G)	5	23(17 SP +6 G)	
SP 8	522	13	28	
SP 9	168(149 SP + 19 G)	9	11(10 SP + 1 G)	
ZS 2	115(29 SPdD + 86 G)	6	6(2 SPdD + 4 G)	
Razem	4 096	152	202	21

Tabela 4: Stan organizacji publicznych placówek oświatowych w roku szkolnym 2018/2019

Źródło: Informacja o realizacji zadań oświatowych w Gminie Miasto Kołobrzeg w roku szkolnym 2018/2019

Szkoły zapewniają pomoc pedagogiczną i psychologiczną, organizują opiekę nad uczniami z niepełnosprawnościami, uczęszczającymi do szkoły, kierują do zespołów dydaktyczno-wyrównawczych i na zajęcia korekcyjno-kompensacyjne. Realizują cele wychowawcze na wszystkich organizowanych przez szkoły zajęciach przez nauczycieli, wychowawców, pedagogów, psychologów, bibliotekarzy, wychowawców świetlic czy pracowników niepedagogicznych, w ścisłej współpracy z rodzicami.

Analizując wyniki egzaminów wszystkich szkół w mieście, dla których organem prowadzącym jest Gmina Miasto Kołobrzeg, można stwierdzić, iż jakość nauczania jest na wysokim poziomie. Na przykład, w roku szkolnym 2018/2019 wszystkie wyniki egzaminów w Szkole Podstawowej nr 1 (III klasy gimnazjalne) były wyższe od wyników w województwie i mieście). Szkoła Podstawowa nr 7 uzyskała ze wszystkich przedmiotów wyniki wyższe od wyniku w okręgu, województwie i mieście. Szkoła Podstawowa nr 9 z języka angielskiego podstawowego i języka niemieckiego podstawowego uzyskała wyniki wyższe od wyniku w okręgu i województwie. W roku szkolnym 2018/2019 po raz pierwszy odbyły się egzaminy ósmoklasistów.

Tabele poniżej przedstawiają wyniki egzaminu gimnazjalnego oraz wyniki egzaminu ósmoklasistów w 2018 roku.

ZAKRES EGZAMINU	Gmina Miasto Kołobrzeg	Okręg	Województwo zachodniopomorskie
Język polski	61,11	60,64	59,05
Historia i wiedza o społeczeństwie	56,18	57,28	55,82
Przedmioty przyrodnicze	48,78	48,08	46,27
Matematyka	38,39	40,15	38,01
Język angielski - poziom podstawowy	74,35	66,37	66,33
Język angielski – poziom rozszerzony	60,12	51,59	51,89

Język niemiecki – poziom podstawowy	45,92	50,77	50,88
Język niemiecki – poziom rozszerzony	48,15	38,1	39,19

Tabela 5: Wyniki egzaminu gimnazjalnego w roku szkolnym 2018/2019

Źródło: Informacja o realizacji zadań oświatowych w Gminie Miasto Kołobrzeg w roku szkolnym 2018/2019

ZAKRES EGZAMINU	Gmina Miasto Kołobrzeg	Okręg	Województwo zachodniopomorskie
Język polski	60,68	60,5	59,09
Matematyka	41,04	42,07	40,02
Język angielski	62,84	56,68	56,71
Język niemiecki	37,9	39,49	40,64

Tabela 6: Wyniki egzaminu ósmoklasistów w roku szkolnym 2018/2019

Źródło: Informacja o realizacji zadań oświatowych w Gminie Miasto Kołobrzeg w roku szkolnym 2018/2019

Zgodnie z ramowym statutem, w każdej szkole jest zorganizowana świetlica szkolna. Świetlice stanowią zaplecze dydaktyczne, indywidualne do pracy z uczniami oraz do prowadzenia zajęć dodatkowych dla uczniów potrzebujących wsparcia edukacyjnego. Prowadzą one również działania opiekuńczo-wychowawcze wpisane w wychowawcze programy szkolne. W ostatnich latach obserwowane jest zwiększające się zainteresowanie rodziców uczniów szkół podstawowych na opiekę świetlic.

5. Asystent rodziny

Asystent rodziny zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej to osoba, która przydzielana jest rodzinie za zgodą rodziny, gdy ta napotyka trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Do zadań asystenta należy:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;

- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku;
- 16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- 17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 18) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 19) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Zadaniem asystenta rodziny jest więc pomoc rodzinie przy wdrażaniu prawidłowych postaw życiowych wszystkich jej członków. Współpraca z asystentem odbywa się za zgodą rodziny i przy aktywnym jej udziale lub zgodnie z postanowieniem sądu. Pierwszy kontakt asystenta z rodziną następuje w obecności pracownika socjalnego. Podczas spotkania asystent próbuje dowiedzieć się jak najwięcej o rodzinie, dzieciach, o występujących w rodzinie problemach oraz ich oczekiwaniach. Asystent wspólnie z rodziną określa sposób wyjścia z trudnej sytuacji życiowej. Ustala mocne strony rodziny oraz rodzaj i kolejność podejmowanych działań. Ostatecznie na zmianę i sukces pracuje sama rodzina. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę.

Głównym celem asystentury jest podniesienie poziomu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia z sytuacjami dnia codziennego rodziców lub opiekunów dzieci. Efektem powinno być odzyskanie przez osoby przyjmujące pomoc kontroli nad własnym życiem, która pozwoli im być samodzielnymi oraz tak wypełniać role rodzica, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci. Efekt ten jest możliwy do osiągnięcia, przy współudziale rodziny na każdym etapie metodycznego działania: od oceny wstępnej, przez układanie planu pracy i jego realizację po ocenę końcową, dostosowanie pracy do możliwości i kontekstu życia rodziny oraz poprzez małe kroki. Asystent pracując z rodzinami podejmuje wiele różnorodnych działań. Wśród nich możemy wyróżnić: pomoc w dotarciu do świadczących pomoc specjalistyczną w formie konsultacji, poradnictwa, mediacji lub terapii, utrzymywanie stałego kontaktu z klientem, towarzyszenie mu w codziennym funkcjonowaniu. Ponadto, udzielanie wsparcia w sytuacjach tego wymagających oraz interweniowanie, gdy zagrożone jest życie lub zdrowie klienta lub jego rodziny.

Równocześnie asystent rodziny współpracuje z wieloma instytucjami zaangażowanymi w sprawy klientów, w tym z pracownikami socjalnymi, policją, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, placówkami oświatowymi czy sądami poprzez kuratorów zawodowych i społecznych. W latach 2018 i 2019 w Kołobrzegu pracowało 4 asystentów rodziny.

Działania asystentów rodziny w 2018 i 2019 roku w liczbach:

Działanie	2018 rok	2019 rok
Plan pracy z rodzinami przy aktywnym udziale jej członków i współpracy pracownika socjalnego	23	25
Ocena sytuacji rodziny	60	61
Aktualizacja planów pracy z rodzinami objętymi wsparciem asystenta	3	-
Dodatkowo m.in.: uczestnictwo w posiedzeniu grupy roboczej w związku z prowadzeniem procedury Niebieska Karta, pomoc i wsparcie w uzyskaniu lokalu socjalnego dla rodziny wielodzietnej, pomoc w odrabianiu lekcji, wyrównywaniu zaległości w nauce oraz inne zadania należące do zakresu obowiązków asystenta rodziny.		

Tabela 7: Liczba rodzin z dziećmi korzystająca ze wsparcia asystenta rodziny MOPS w latach 2018 i 2019

Źródło: Roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz Miejskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 w Gminie Miasto Kołobrzeg w roku 2018 oraz Roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz Miejskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 w Gminie Miasto Kołobrzeg w roku 2019

Najwięcej rodzin (ponad 50%) w obu latach objętych analizą współpracowało z asystentem rodziny powyżej roku, najmniej – do 3 miesięcy. W 2018 roku okres pracy asystenta z rodziną stanowił:

- 1) do 3 miesięcy w 3 rodzinach;
- 2) od 3 miesięcy do roku w 11 rodzinach;
- 3) powyżej roku w 23 rodzinach.

W 2019 roku okres pracy asystenta z rodziną stanowił:

- 1) do 3 miesięcy w 4 rodzinach;
- 2) od 3 miesięcy do roku w 12 rodzinach;
- 3) powyżej roku w 26 rodzinach.

W 2018 roku asystenci rodziny pracowali z 37 rodzinami, w których przebywało 78 dzieci, w tym 6 rodzin, które do pracy z asystentem zostały zobowiązane przez sąd. Natomiast w 2019 roku liczba tych rodzin zwiększyła się do 42, w których przebywało 93 dzieci, w tym 11 rodzin, które do pracy z asystentem zostały zobowiązane przez sąd. W 2019 roku dzięki pracy z asystentem rodziny 3 dzieci powróciło do biologicznych rodziców, natomiast w 2018 roku odnotowano powrót jednego dziecka.

Zakończenie współpracy z rodzinami		
Powód	2018	2019
Ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę	6	-
Ze względu na osiągnięcie celów	1	5
Ze względu na zmianę miejsca zamieszkania	2	2
Ze względu na brak efektów pracy	1	7
Razem	10	14

Tabela 8: Powody zakończenia współpracy z rodzinami w latach 2018 i 2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu za rok 2019 oraz Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu za rok 2018

6. Piecza zastępcza

W sytuacjach, gdy rodzina nie radzi sobie ze sprawowaniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci, zostają one umieszczone w pieczy zastępczej. Rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub prawa te zostają im ograniczone. Celem pieczy zastępczej jest zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych, zapewnienie dziecku przygotowania do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami.

Pieczka zastępcza ma przede wszystkim zapewnić pracę z rodziną, mającą na celu umożliwienie powrotu dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym. Piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej oraz w formie instytucjonalnej. Podstawą umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej jest orzeczenie sądu. W przypadku pilnej konieczności, na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka, możliwe jest umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej na podstawie umowy zawartej między rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, a starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny lub miejsce prowadzenia rodzinnego domu dziecka. O zawartej umowie starosta zawiadamia niezwłocznie sąd. Bywa też tak, że dziecko jest w pieczy zastępczej na własną prośbę, na wniosek rodzica lub osoby trzeciej, a także w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie po interwencji pracownika socjalnego. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom dziecka, chyba, że dobro dziecka wymaga zapewnienia mu niezwłocznie pieczy zastępczej. Dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej.

Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletności. Gmina zgodnie z art. 176 ust. 5 oraz art. 191 ust. 9 ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zobowiązana jest do ponoszenia częściowych wydatków z tytułu umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej.

Zarówno w 2018, jak i w 2019 roku Gmina Miasto Kołobrzeg złożyła zapotrzebowanie o przyznanie środków finansowych na dofinansowanie kosztów wynagrodzenia asystentów rodziny w ramach ogłaszanego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej” na rok 2018 i na rok 2019. W obu latach została przyznana dotacja, w 2018 roku w kwocie 79 655,00 zł, a w 2019 roku w kwocie 69 483,00 zł. Dzięki otrzymanemu wsparciu udało się dofinansować stanowiska pracy dla 4 asystentów, zatrudnionych w ramach umowy o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy. Asystenci wspierali rodziny niewydolne wychowawczo. Praca asystentów i ich

ściasta współpraca z pracownikami socjalnymi pozwoliła na uzyskanie lepszych efektów pracy z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

7. Placówki wsparcia dziennego

Placówki wsparcia dziennego działające przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Kołobrzegu rozpoczęły swoją działalność w 2018 roku. Na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej placówki przyjęły formę opiekuńczą, tj. świetlic środowiskowych. Rozmieszczenie budynków pozwala na skorzystanie z oferty programowej dzieciom zamieszkałym w różnych dzielnicach miasta. W stosunku do 2018 roku liczba dzieci biorących udział w zajęciach świetlicowych zwiększyła się z 90 do 92 osób. Zadania placówek wsparcia dziennego w latach 2018-2019 realizowane były poprzez podejmowanie szczegółowych działań, takich jak:

- 1) pomoc w nauce;
- 2) organizowanie czasu wolnego;
- 3) rozwijanie zainteresowań;
- 4) poprawa sprawności fizycznej;
- 5) rozwój umiejętności interpersonalnych;
- 6) współpraca z rodzicami dzieci i instytucjami ich wspierającymi.

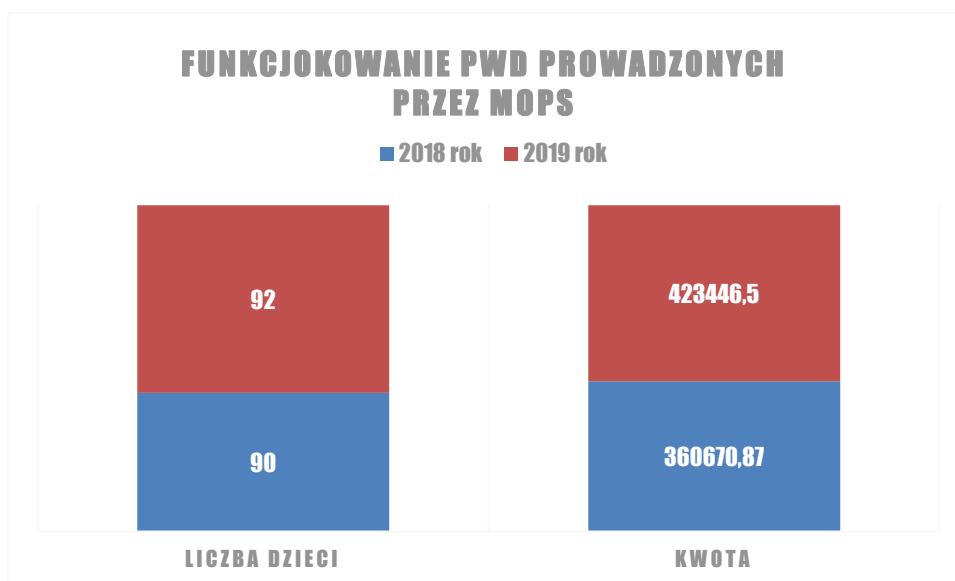
Uczestnictwo w zajęciach prowadzonych przez świetlice, oferta programów edukacyjnych i warsztatów profilaktycznych oraz edukacja kulturalna wpływają na zwiększenie aktywności społecznej dzieci i młodzieży i lepsze ich funkcjonowanie w środowisku lokalnym.

Do świetlic środowiskowych przyjmowane były dzieci ze szkół podstawowych z terenu Gminy Miasto Kołobrzeg na wniosek rodziców, samego dziecka za zgodą rodzica/ów lub opiekunów prawnych, szkoły, pracowników socjalnych, asystenta rodziny, kuratora. Warunkiem udziału dziecka w zajęciach świetlicowych jest wypełniona karta zgłoszeniowa.

W 2018 roku na terenie Gminy Miasto Kołobrzeg funkcjonowało 6 świetlic środowiskowych, w tym 5 działających przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej. Działalność tych placówek jest finansowana ze środków pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w ramach realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Kołobrzegu. Ponadto w mieście dodatkowo działają następujące placówki wsparcia dziennego:

- 1) Środowiskowe Ognisko Wychowawcze prowadzone przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci (2018, 2019 rok);
- 2) 3 placówki w formie podwórkowej działające w ramach projektu „Zachodniopomorskie podwórka” realizowanego przez Chorągiew Zachodniopomorską ZHP (2019 rok).

Poniższy wykres przedstawia wydatki związane z funkcjonowaniem placówek wsparcia dziennego prowadzonych przez MOPS w Kołobrzegu w latach 2018-2019.

Wykres nr 3: Funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego prowadzonych przez MOPS w Kołobrzegu w latach 2018-2019

Źródło danych: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu za rok 2019 oraz Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu za rok 2018

Natomiast placówki wsparcia dziennego w formie podwórkowej objęły wsparciem 32 dzieci z terenu Kołobrzegu w 2019 r. (funkcjonowały od IX 2018 r.), przeznaczając na to kwotę 15 217,44 zł. W Środowiskowym Ognisku Wychowawczym wsparcie znalazło po 15 dzieci w roku 2018 i w roku 2019. Koszt funkcjonowania placówki w roku 2018 wyniósł 83 080 zł, a w 2019 – 85 000 zł.

8. Opieka nad dziećmi do lat 3

Kwestia dziecka w polityce społecznej traktowana jest w sposób szczególny. Działalność na rzecz dzieci skupia się przede wszystkim na ochronie ich praw oraz wyrównaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu między innymi do oświaty, wypoczynku oraz ochrony w obliczu różnych zagrożeń życiowych. Według danych Rejestru żłobków i klubów dziecięcych, na terenie Gminy Miasto Kołobrzeg funkcjonują 3 żłobki zapewniające miejsca opieki nad dziećmi do lat 3, w tym jeden żłobek publiczny:

- 1) Żłobek publiczny „Krasnal” – 123 miejsca;
- 2) Żłobek niepubliczny „Równe szanse” – 25 miejsc;
- 3) Żłobek niepubliczny „Mały Poliglota” – 28 miejsc.

Biorąc pod uwagę, że liczba dzieci w wieku do lat 3 na terenie Kołobrzegu na koniec 2019 roku wynosiła 1 181, diagnoza wykazała na potrzebę utworzenia dodatkowych miejsc opieki. Utworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 jest rozwiązaniem dla kobiet chcących powrócić na rynek pracy lub podjąć pracę wiedząc, że dziecko jest pod opieką specjalistów, co przyczyni się do wzrostu aktywizacji zawodowej tych osób.

9. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Działania wspierające wobec rodzin przeżywających trudności – rodzin dotkniętych przemocą bądź zagrożonym wystąpieniem przemocy podejmuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Mieście Kołobrzeg funkcjonuje w oparciu o Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 10 czerwca 2010 roku. Zarządzeniem nr 97/18 Prezydenta Miasta Kołobrzeg z dnia 18 września 2018 roku Zespół powołany został na czas nieokreślony.

Zespół Interdyscyplinarny tworzą przedstawiciele różnych jednostek, którzy współpracują ze sobą w sposób skoordynowany w celu skutecznego reagowania na informacje o przemoc w rodzinie. Są to przedstawiciele m.in. Policji, Sądu, Prokuratury, Oświaty, MOPS, PCPR, Ochrony Zdrowia, Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz organizacji pozarządowych.

Realizowane działania określone zostały w Miejskim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Kołobrzegu na lata 2018-2020. Do zadań Zespołu należy integrowanie i koordynowanie działań różnych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zwłaszcza poprzez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- 2) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- 3) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- 4) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym;
- 5) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Jednocześnie grupy robocze opracowują i realizują plany pomocy przygotowywane indywidualnie zarówno z osobami dotkniętymi przemocą, jak również osobami podejrzewanymi o stosowanie przemocy, monitorują sytuację rodzin, w których dochodzi do przemocy i rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy oraz prowadzą poradnictwo i interwencje w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Procedurę "Niebieska Karta" wszczyna się w każdym przypadku, w którym zaistnieje podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie. Prowadzenie danego postępowania nie ma jednak określonych ram czasowych. Czas pracy z rodziną wynika z jej indywidualnych potrzeb - uzależniony jest od sytuacji całej rodziny i osoby doznającej przemocy, ustalonego indywidualnego planu pomocy oraz zapewnienia zaspokojenia niezbędnych potrzeb – przede wszystkim potrzeby bezpieczeństwa. Wspieraniem w ramach procedury „Niebieska Karta” objęte są nie tylko rodziny posiadające w swej strukturze wyłącznie osoby dorosłe, ale również rodziny z niepełnoletnimi dziećmi. Działania z udziałem dziecka, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięte przemocą w rodzinie, powinny być prowadzone w miarę możliwości w obecności psychologa.

Niepokojącym jest prawie dwukrotny wzrost liczby osób wobec których jest stosowana przemoc w rodzinie w roku 2019 w stosunku do roku 2018. Tabela poniżej przedstawia porównanie liczby osób objętych procedurą Niebieska Karta w dwóch analizowanych latach.

Osoby objęte procedurą Niebieska Karta	Liczba w 2018 roku	Liczba w 2019 roku
Kobiety dotknięte przemocą w rodzinie	43	119
Mężczyźni dotknięci przemocą w rodzinie	8	16
Kobiety stosujące przemoc	13	23
Mężczyźni stosujący przemoc	62	131
Dorośle dzieci/bratanek/wnuki stosujące przemoc wobec rodziców/wujka	11	21
Rodzice/dziadkowie/ojczym stosujący przemoc wobec dzieci/wnuków	-	30
Brat stosujący przemoc wobec siostry	-	1
Przemoc stosowana w małżeństwie/konkubinacie	-	102
Małoletnie dzieci dotknięte przemocą w rodzinie	8	19
Nieletni syn stosujący przemoc wobec matki	1	-
Nieletni syn stosujący przemoc wobec ojca	1	-

Tabela 9: Działania podejmowane przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Kołobrzegu w latach 2018 i 2019

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miasto Kołobrzeg na lata 2018-2020 z okresu od 01.01.2019 do 31.12.2019 oraz Sprawozdanie z realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miasto Kołobrzeg na lata 2018-2020 z okresu od 01.01.2018 do 31.12.2018.

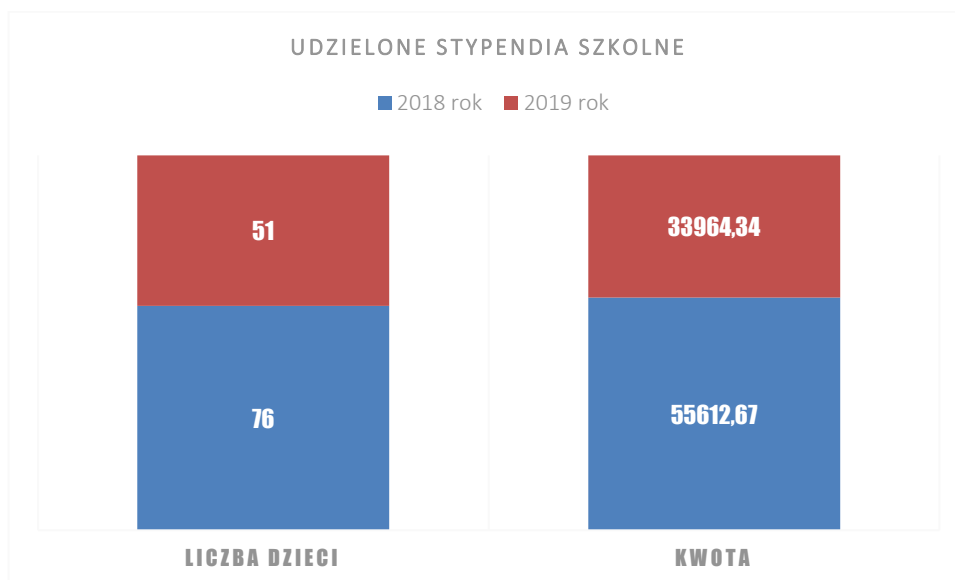
10. Stypendia szkolne o charakterze socjalnym

Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie ucznia, w szczególności, gdy w rodzinie występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna. Stypendium szkolne może być udzielane uczniom w formie:

- 1) całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, w tym wyrównawczych, wykraczających poza zajęcia realizowane w szkole w ramach planu nauczania, a także udziału w zajęciach edukacyjnych realizowanych poza szkołą;
- 2) pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności zakupu podręczników;

- 3) całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów związanych z pobieraniem nauki poza miejscem zamieszkania.

Poniższy wykres pokazuje liczbę dzieci objętych wsparciem w postaci całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, w tym wyrównawczych, wykraczających poza zajęcia realizowane w szkole wraz z kwotami przeznaczonymi na ten cel w latach 2018-2019.

Wykres nr 4: Udzielone stypendia szkolne w latach 2018-2019 w podziale na liczbę dzieci oraz łączną kwotę
 Źródło danych: Roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz Miejskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 w Gminie Miasto Kołobrzeg w roku 2018 oraz Roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz Miejskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 w Gminie Miasto Kołobrzeg w roku 2019

Ponadto w obu analizowanych latach zostały wypłacone zasiłki szkolne: w 2018 roku 9 zasiłków o charakterze socjalnym w wysokości 5 580,00 zł oraz w 2019 roku – 3 zasiłki o charakterze socjalnym w wysokości 1 860,00 zł.

11. Karta Dużej Rodziny

Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny określa zasady przyznawania członkom rodziny wielodzietnej Karty Dużej Rodziny. Prawo do posiadania Karty przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, przez którą rozumie się rodzinę, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci, bez względu na ich wiek. Karta Dużej Rodziny przyznawana jest każdemu członkowi rodziny, także rodzinom zastępczym i rodzinnym domom dziecka, którzy spełniają warunki określone w/w ustawie.

Na podstawie Karty członkowie rodzin wielodzietnych mogą skorzystać z wprowadzonych uprawnień (zniżek na przejazdy kolejowe, niższe opłaty paszportowe,

możliwość tańszego korzystania z oferty instytucji kultury, ośrodków rekreacyjnych, zniżki na zakup ubrań, obuwia, kosmetyków, książek czy paliwa oraz innych dóbr i usług) na poziomie ogólnokrajowym oferowanych przez instytucje i podmioty gospodarcze.

W Gminie Mieście Kołobrzeg za realizację danego zadania odpowiada Wydział Obywatelski Urzędu Miasta Kołobrzeg. W 2018 roku wydano 354 karty członkom rodzin wielodzietnych, w 2019 – 146 kart. Ponadto w mieście realizowano własny program „**Kołobrzaska Karta Dużej Rodziny**”, który również jest kierowany do rodzin wielodzietnych. Do udziału w programie mogły przystąpić podmioty, które w ramach prowadzonej działalności i realizowanych usług wyraziły wolę stosowania usług i dodatkowych świadczeń na rzecz rodzin wielodzietnych. W 2018 roku wydano 113 egzemplarzy Kołobrzeszkiej Karty Dużej Rodziny, w 2019 roku – 30 egzemplarzy.

12. Realizowane projekty i programy na rzecz rodzin

Gmina Miasto Kołobrzeg zapewnia również pomoc rodzinom w trudnej sytuacji życiowej i finansowej w postaci realizowanych projektów i programów.

Program rządowy „Dobry start”: program rządowy jest realizowany przez MOPS zaczynając od lipca 2018 roku. Świadczenie w ramach programu w kwocie 300 zł na dziecko przysługuje jednorazowo dla dzieci rozpoczynających rok szkolny w szkole, aż do ukończenia przez nich 20 roku życia. Dzieciom z niepełnosprawnościami uczącym się w szkole przysługuje świadczenie do ukończenia przez nich 24 roku życia. W 2018 roku zostało przyjętych 2 672 wnioski, w 2019 roku – 3 391 wniosków.

„Kołobrzeszkie becikowe”: program wprowadzony zgodnie z uchwałą nr VIII/90/19 Rady Miasta Kołobrzeg z dnia 24 kwietnia 2019 roku. Zadaniem programu jest jednorazowa zapomoga finansowa z tytułu urodzenia dziecka przysługująca jednemu z jego rodziców, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu zamieszkującym wraz z dzieckiem na teren Gminy Miasto Kołobrzeg. Podstawą realizacji świadczenia jest złożenie wniosku z dokumentem potwierdzającym zamieszkanie w Kołobrzegu uprawnionych osób, co najmniej od 12 miesięcy przed dniem urodzenia się dziecka. Świadczenie przysługuje w wysokości 500,00 zł za każde urodzone, żywe dziecko i jest niezależne od dochodu rodziny. W roku 2019 zostało wypłaconych 60 500,00 zł w ramach 121 świadczeń.

Projekt socjalny „Mama i ja”: projekt realizowany jest na przestrzeni marca i czerwca każdego roku i jest skierowany do matek samotnie wychowujących dzieci. Z roku na rok zakres wsparcia różni się od siebie, ale cały czas ma na celu wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych matek. Przykładowo w ramach projektu w latach 2018 i 2019 były realizowane m. in.: zajęcia ruchowe, spotkania mam z dziećmi w celu poprawy komunikacji pomiędzy nimi za pomocą wykorzystania zajęć sportowych, manualnych i kulturalnych, warsztaty z psychologiem. W 2018 roku w projekcie wzięło udział 10 rodzin – samotnych matek z 14 dzieci, w kolejnym roku również 10 rodzin – samotnych matek z 17 dzieci.

Projekt socjalny „Bawmy się razem”: realizowany jest raz do roku i polega na organizacji festynu dla kołobrzeskich rodzin z dziećmi. Festyn jest prowadzony przez animatorów integracji środowiskowej i ma na celu wsparcie rodziny w procesie wychowania dzieci poprzez wspólne spędzanie czasu wolnego.

Program rządowy „Posiłek w szkole i w domu”: program przewiduje wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Pomoc taka trafia do rodzin z dziećmi oraz do osób dorosłych, spełniających warunki otrzymania pomocy wskazane w ustawie o pomocy społecznej oraz posiadających dochód w wysokości do 150% kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z pomocy społecznej. W 2018 roku na realizację programu przeznaczono 886 666,00 zł, z tego środki własne samorządu to 354 666,00 zł. W 2019 na kwota wynosiła 800 000,00 zł, w tym środki własne w kwocie 320 000,00 zł. W 2018 roku liczba dzieci korzystających z posiłku w szkole wynosiła 128, w 2019 roku – 97. Według stanu na 30.09.2020 roku z posiłków korzysta 72 uczniów. W ramach niniejszego programu MOPS dofinansowuje również koszty wyżywienia dzieci w przedszkolach. W 2019 roku liczba dzieci korzystających z posiłku w przedszkolach wynosiła 24, natomiast na 30.09.2020 roku z tej formy wsparcia korzysta 19 dzieci.

S	W
O	T

V. ANALIZA SWOT

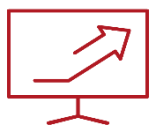
Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej. Pozwala ono porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Analizy dokonano w oparciu o:

- 1) wnioski z opisu charakterystyki Gminy Miasto Kołobrzeg w zakresie prowadzenia polityki społecznej dotyczącej wspierania rodziny;
- 2) dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z Miasta oraz ze źródeł zewnętrznych;
- 3) wyniki warsztatów strategicznych przeprowadzonych z pracownikami jednostek organizacyjnych Gminy Miasto Kołobrzeg oraz pozostałymi interesariuszami Programu w dniu 15 października 2020 roku.

Analizę SWOT dla Gminy Miasto Kołobrzeg przedstawia poniższe zestawienie.

Mocne strony	Słabe strony
1) spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej, 2) sprawnie funkcjonujące placówki wsparcia dziennego pod względem kadry oraz jej zaangażowania, 3) wsparcie osób starszych w postaci działającego	1) niewystarczająca liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci, nie wszystkie dzieci mają możliwość otrzymania wsparcia (np. mieszkańcy Dzielnicy Zachodniej lub dzieci z rodzin nieobjętych pomocą społeczną)

dziennego domu pomocy i klubów seniora, 4) warsztaty terapii zajęciowej dla osób z niepełnosprawnościami, 5) sprawnie działające poradnie psychologiczno-pedagogiczne, 6) aktywnie działające organizacje pozarządowe, 7) współpraca z Miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji oraz Regionalnym Centrum Kultury w ramach organizacji ferii, półkolonii, warsztatów dla dzieci z rodzin beneficjentów pomocy społecznej, 8) współpraca rodzin dysfunkcyjnych z asystentem rodziny	2) niewystarczający metraż niektórych funkcjonujących placówek wsparcia dziennego, 3) nieodpowiednie godziny funkcjonowania świetlic środowiskowych, tzn. brak zajęć w godzinach przedpołudniowych, czyli przed rozpoczęciem zajęć w szkole przez młodsze dzieci 4) niska świadomość mieszkańców miasta o możliwościach uzyskania pomocy społecznej oraz brak wiedzy, w jakich instytucjach /organizacjach można tą pomoc uzyskać, 5) niska liczba pedagogów i psychologów w szkołach, 6) wzrost liczby osób doznających przemocy w rodzinie, 7) niewystarczająca współpraca rodziców ze szkołami w procesie wychowawczo – dydaktycznym, 8) brak możliwości zaspokojenia uzasadnionych potrzeb w zakresie mieszkań socjalnych oraz budownictwa komunalnego, 9) niewystarczające specjalistyczne wsparcie dla kadr zajmujących się pracą z dzieckiem i rodziną (np. brak superwizji), 10) niewystarczająca liczba miejsc opieki nad dziećmi do lat 3.
Szanse	Zagrożenia
1) budowanie partnerstwa wewnątrz miasta i poza nim, 2) poprawienie przepływu informacji pomiędzy poszczególnymi instytucjami miasta, 3) wprowadzenie i realizacja większej liczby programów osłonowych i projektów profilaktycznych, 4) wzrost świadomości i zaangażowania lokalnej społeczności w działania na rzecz dzieci i rodzin, 5) kształtowanie ogólnokrajowej polityki prorodzinnej, 6) wykorzystywanie potencjału i zasobów organizacji pozarządowych, 7) edukacja rodziców w zakresie radzenia sobie ze stresem, agresją, bezradnością, zarządzanie budżetem domowym, 8) realizacja rządowych programów i możliwość pozyskiwania funduszy unijnych, 9) rosnące wsparcie finansowe dla rodzin o charakterze socjalnym, 10) możliwość pozyskania dofinansowania na poprawę infrastruktury publicznej w zakresie zwiększenia dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami	1) niestabilność prawa dotyczącego polityki społecznej, niespójność, częste zmiany i trudności w interpretacji przepisów dotyczących przeciwdziałania przemocy i problemów z uzależnieniami, 2) wzrost kosztów utrzymania rodzin, 3) sezonowość zatrudnienia i brak stałej pracy dla wielu mieszkańców miasta, 4) stereotypowe postrzeganie instytucji pomocowych, 5) starzenie się społeczeństwa generujące zwiększone zapotrzebowanie na rozwój usług opiekuńczych i pomocy instytucjonalnej, 6) marginalizacja obszaru integracji społecznej i niski prestiż zawodowy kadr - niewystarczający poziom nakładów na pomoc społeczną, 7) nadmierne zbiurokratyzowanie procesu wsparcia rodziny skutkujące koniecznością poświęcenia czasu pracowników pomocy społecznej na pracę z dokumentem kosztem pracy z klientem, 8) występowanie zjawiska przerzucania odpowiedzialności za wychowanie dzieci na inne podmioty i instytucje, 9) brak ośrodka interwencji kryzysowej dla osób doznających przemocy w rodzinie (zadanie powiatu) 10) zbyt niska liczba rodzin zastępczych na terenie powiatu 11) kryzys finansowy związany z epidemią COVID-19.

VI. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. CEL GŁÓWNY

Stworzenie optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodzin biologicznych oraz wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

2. CELE SZCZEGÓŁOWE

W ramach programu zostały określone cele szczegółowe, działania oraz harmonogram realizacji tych działań. Wszystkie te elementy są zawarte w tabeli poniżej.

Nazwa celu	Działania do realizacji	Wskaźniki realizacji celu	Jednostka odpowiedzialna	Rok realizacji
Cel I: Profilaktyka i edukacja rodzin zagrożonych problemami opiekuńczo-wychowawczymi	1.1 Organizacja cyklicznych spotkań interdyscyplinarnych przedstawicieli podmiotów wspierających rodzinę	Liczba zorganizowanych spotkań. Liczba osób uczestniczących w cyklicznych spotkaniach interdyscyplinarnych	MOPS, NGO, Policja, PCPR, kuratorzy służby sądowej, placówki oświatowe, placówki kultury, poradnie psychologiczno – pedagogiczne, poradnie uzależnień, POZ	2021-2023
	1.2 Organizacja warsztatów, szkoleń kampanii społecznych, festynów tematycznych dotyczących roli rodziny i dziecka	Liczba warsztatów/szkoleń Liczba osób uczestniczących w warsztatach, szkoleniach Liczba kampanii społecznych Liczba osób uczestniczących w kampaniach społecznych, festynach tematycznych	MOPS, NGO, PCPR, Policja, Straż graniczna, Straż Pożarna	2021-2023
	1.3 Stworzenie platformy internetowej mającej na celu gromadzenie i upowszechnianie informacji o wszystkich podmiotach zajmujących się wspieraniem rodziny w mieście oraz informacji o ofercie tych podmiotów, w tym o możliwościach	Liczba utworzonych platform internetowych	UM, NGO	2021-2023

	spędzaniach czasu wolnego			
	1.4 Upowszechnianie informacji na temat dostępnych form pomocy skierowanych do rodzin poprzez informacje zamieszczone w lokalnych mediach, w tym internetowych	Liczba udostępnionych informacji w lokalnych mediach	MOPS, NGO, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, PCPR, placówki oświatowe, placówki kultury	2021-2023
	1.5 Organizacja i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego oraz form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z rodzin potrzebujących wsparcia	Liczba uczestników wypoczynku letniego Liczba uczestników wypoczynku zimowego	MOPS, NGO, MOSiR, RCK, Biblioteka Miejska, placówki oświatowe	2021-2023
	1.6 Realizacja projektów/programów mających na celu profilaktykę i edukację rodzin potrzebujących wsparcia	Liczba realizowanych projektów/programów Liczba osób uczestniczących w projektach/programach	MOPS, UM, NGO, placówki oświatowe	2021-2023
Cel II: Sprawne funkcjonowanie systemu wsparcia rodziny i dziecka	2.1 Zwiększenie liczby świetlic środowiskowych i godzin ich funkcjonowania	Liczba prowadzonych świetlic środowiskowych Liczba godzin funkcjonowania świetlic środowiskowych	UM, NGO, MOPS	2021-2023
	2.2 Poprawa standardu obiektów placówek wsparcia dziennego poprzez zwiększenie ich metrażu (prace remontowe lub wskazanie nowych obiektów)	Liczba świetlic środowiskowych, w których poprawiono standard lokalowy	UM	2021-2023
	2.3 Zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpiecznego miejsca pobytu	Liczba osób doznających przemocy, którym zapewniono bezpieczne miejsce pobytu	UM, NGO, MOPS	2021-2022
	2.4 Współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej	Wysokość środków przeznaczonych na pobyt dziecka w pieczy zastępczej Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej)	UM, MOPS	2021-2023
	2.5 Zapewnienie	Liczba osób, którym	UM, MOPS,	2021-2023

	wsparcia rodzinom, które znalazły się w sytuacji kryzysowej (żałoba, pożar i inne zdarzenia)	udzielono pomocy w sytuacji kryzysowej	zarządcy nieruchomości	
	2.6 Realizacja programów i projektów finansowanych ze środków zewnętrznych na rzecz rodziny i dziecka	Liczba realizowanych programów/projektów Liczba uczestników programów/projektów	UM, placówki oświatowe, NGO, PCPR, MOPS	2021-2023
	2.7 Wspieranie materialne rodzin w ramach: systemu pomocy społecznej, funduszu alimentacyjnego, świadczeń rodzinnych i świadczeń wychowawczych	Liczba wspartych rodzin w ramach systemu pomocy społecznej Liczba dzieci otrzymujących wsparcie w ramach funduszu alimentacyjnego, świadczeń rodzinnych i świadczeń wychowawczych	MOPS	2021-2023
	2.8 Interwencje pomocy społecznej w związku ze zgłoszeniem Policji, placówki oświatowej, placówki ochrony zdrowia lub innego podmiotu potrzeby sprawdzenia sytuacji dziecka i rodziny	Liczba zgłoszeń wpływających do MOPS Liczba dzieci objętych wsparciem	MOPS	2021-2023
	2.9 Organizacja i finansowanie dożywiania w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz finansowanie posiłków dla dzieci w przedszkolach	Wartość sfinansowanych działań w szkołach Liczba dzieci objętych dożywianiem w szkołach i liczba dzieci, którym dofinansowano posiłek w przedszkolach	MOPS	2021-2023
	2.10 Utworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3	Liczba nowo utworzonych miejsc	UM	2021-2023
Cel III: Wysoka jakość usług Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu	3.1 Wzrost kompetencji pracowników MOPS poprzez udział w konferencjach, szkoleniach, kursach i innych formach (w tym superwizja)	Liczba pracowników MOPS uczestniczących w konferencjach, szkoleniach i/lub kursach, w tym w superwizji	MOPS, UM, ROPS, NGO	2021-2023
	3.2 Podniesienie kompetencji zawodowych	Liczba pracowników MOPS podejmujących / kontynuujących studia	MOPS	2021-2023

	pracowników MOPS na poziomie studiów wyższych lub podyplomowych	wyższe lub podyplomowe		
	3.3 Organizacja cyklicznych spotkań przedstawicieli podmiotów realizujących niniejszy program	Liczba zrealizowanych spotkań Liczba uczestników spotkań	MOPS, UM, NGO, PCPR, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Policja, placówki oświatowe, placówki kultury	2021-2023
	3.3 Wzrost zatrudnienia w placówkach wsparcia dziennego prowadzonych przez MOPS adekwatnie do zwiększenia liczby godzin funkcjonowania placówek	Liczba nowozatrudnionych pracowników świetlic środowiskowych w MOPS Liczba godzin funkcjonowania placówek wsparcia dziennego prowadzonych przez MOPS Liczba dzieci objętych wsparciem w placówkach wsparcia dziennego	MOPS, UM	2021-2023
	3.4 Zwiększenie liczby pracowników socjalnych zatrudnionych w MOPS adekwatnie do poziomu złożoności realizowanych zadań i konieczności dokumentowania wykonywanych działań	Liczba nowozatrudnionych pracowników socjalnych	MOPS, UM	2021-2023

3. ZASOBY INSTYTUCJONALNE

Cele i zadania określone w Miejskim Programie Wspierania Rodziny w Kołobrzegu na lata 2021-2023 powinny być przede wszystkim realizowane przez instytucje o zasięgu miejskim we współpracy z podmiotami powiatowymi, do zadań których należy praca z rodziną i dzieckiem oraz z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami realizującymi zadania zlecone przez Gminę Miasto Kołobrzeg.

Podmioty oferujące wsparcie i pomoc rodzinom z dziećmi na terenie Gminy Miasto Kołobrzeg to:

- Urząd Miasta Kołobrzeg,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołobrzegu,
- Miejska Komisja do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,

- szkoły podstawowe,
- przedszkola i żłobki,
- organizacje pozarządowe,
- Regionalne Centrum Kultury w Kołobrzegu,
- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Kołobrzegu,
- Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu.

Powiatowe organizacje oferujące wsparcie i pomoc rodzinom:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kołobrzegu,
- szkoły ponadpodstawowe,
- Powiatowy Urząd Pracy w Kołobrzegu,
- Sąd Rejonowy w Kołobrzegu,
- Komenda Powiatowa Policji w Kołobrzegu,
- placówki prowadzące działalność leczniczą i terapeutyczną,
- poradnie psychologiczno-pedagogiczne.

4. ADRESACI PROGRAMU

Działania określone w niniejszym dokumencie kierowane są w szczególności do:

- 1) rodzin:
 - bezradnych i/lub niewydolnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, przeżywających kryzysy,
 - wielodzietnych,
 - dotkniętych uzależnieniami i przemocą,
 - zagrożonych rozpadem, demoralizacją.
- 2) dzieci i młodzieży, szczególnie:
 - z rodzin dotkniętych kryzysem i rodzin dysfunkcyjnych,
 - przejawiających trudności wychowawcze,
 - przebywających w pieczy zastępczej.

Program przewiduje pracę z rodziną oraz wszelkiego rodzaju formy pomocy mające na celu przede wszystkim zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny.

5. FINANSOWANIE PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań wynikających z Miejskiego Programu Wspierania Rodziny w Kołobrzegu na lata 2021-2023 będą:

- 1) środki finansowe z budżetu Gminy Miasto Kołobrzeg,
- 2) dotacja z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych,
- 3) dotacja z budżetu państwa na realizację zadań zleconych,
- 4) programy rządowe z zakresu wspierania rodziny,
- 5) środki europejskie, między innymi Europejski Fundusz Społeczny, a po wdrożeniu nowej perspektywy finansowej 2021-2027 inne fundusze,
- 6) środki pozyskiwane z innych źródeł.

Szacuje się, że na realizację niniejszego Programu niezbędne jest wyasygnowanie kwoty co najmniej 6 530 700 zł, w tym w podziale na poszczególne lata realizacji:

- 2021 – 2 160 000 zł
- 2022 – 2 237 000 zł
- 2023 – 2 133 000 zł

Wydatki związane z realizacją Programu obejmują m.in. realizację zadań wymienionych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (zatrudnienie asystentów rodziny, funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego, finansowanie kosztów pieczy zastępczej), ale także projekty własne Gminy Miasto Kołobrzeg realizowane przez różne podmioty miejskie, w tym m.in. Kołobrzeskie becikowe, dofinansowanie procedury in vitro dla par, które borykają się z problemem niepłodności, warsztaty i konsultacje specjalistyczne dla rodzin, działania profilaktyczne i promocję zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży szkolnej, zajęcia z zakresu wczesnego wspomagania rozwoju, zajęcia psychoedukacyjne dla rodzin dysfunkcyjnych, ofertę wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży, projekty socjalne i inne działania. Założona wartość realizacji Programu nie obejmuje świadczeń pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, wychowawczych i funduszu alimentacyjnego, pomocy materialnej dla uczniów oraz świadczeń wynikających z programów rządowych („Posiłek w szkole i w domu”, „Dobry start”). Stanowią one znaczne wsparcie (głównie finansowe) dla rodzin, jednak ich realizacja i finansowanie jest w dużej mierze uregulowana przepisami innych ustaw i gmina nie ma decydującego wpływu na poziom wydatkowanych na nie środków.

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych.

VII MONITORING I EWALUACJA

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Miejskiego Programu Wsparcia Rodziny w Kołobrzegu na lata 2021-2023 jest kontrolowany poprzez odpowiednie jego wdrażanie, a następnie monitoring, jak i ewaluację. Poprzez gromadzenie i analizę danych, wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń programu. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Koordynatorem Miejskiego Programu Wspierania Rodziny w Kołobrzegu na lata 2021-2023 będzie Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu.

Jednym z elementów wdrażania niniejszego programu jest obowiązek pracowników wszystkich jednostek odpowiedzialnych za realizację Programu do zapoznania się z dokumentem. Dodatkowo rekomenduje się zapoznanie się z dokumentami powiązаныmi z niniejszym Programem, tj.: Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych, Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar przemocy w Rodzinie, Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Prowadzenie ewaluacji i monitoringu realizacji Programu służyć będzie ocenie podejmowanych działań w oparciu o analizę założonych wskaźników, określając stopień realizacji celów programu. Monitoring będzie prowadzony w sposób ciągły. Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane przy każdym z celów wskaźniki. Program będzie monitorowany i ewaluowany na bieżąco w zależności od zmieniającej się sytuacji rodzin i pojawiających się potrzeb. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych. Zakres działań realizacyjnych i wskaźniki realizacji poszczególnych celów Programu oraz wykaz podmiotów odpowiedzialnych za realizację działań mogą zostać rozszerzone odpowiednio do potrzeb związanych ze wspieraniem rodziny. Wskazana jest stała współpraca pomiędzy instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami w celu zapewnienia najlepszego efektu podjętych inicjatyw.

Miejski Program Wspierania Rodziny w Kołobrzegu na lata 2021-2023 podlega rocznej ewaluacji opracowywanej w formie sprawozdań przedkładanych odpowiednim organom w terminach określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Na potrzeby ewaluacji Programu MOPS gromadzi dane ilościowe i jakościowe, a podmioty uczestniczące w jego realizacji są zobowiązane przekazywać MOPS w Kołobrzegu informacje dotyczące wykonanych zadań w wyznaczonych terminach i w określonej przez MOPS formie.

Wykaz tabel

<i>Tabela nr 1: Porównanie liczby mieszkańców poszczególnych grup wiekowych w latach 2019 i 2018</i>	Str. 9
<i>Tabela 2: Powody udzielania pomocy społecznej rodzinom w latach 2018 i 2019</i>	Str. 11
<i>Tabela 3: Liczba rodzin z dziećmi korzystająca z usług MOPS w latach 2018 i 2019</i>	Str. 12
<i>Tabela 4: Stan organizacji publicznych placówek oświatowych w roku szkolnym 2018/2019</i>	Str. 14-15
<i>Tabela 5: Wyniki egzaminu gimnazjalnego w roku szkolnym 2018/2019</i>	Str. 14
<i>Tabela 6: Wyniki egzaminu ósmoklasistów w roku szkolnym 2018/2019</i>	Str. 15
<i>Tabela 7: Liczba rodzin z dziećmi korzystająca ze wsparcia asystenta rodziny MOPS w latach 2018 i 2019</i>	Str. 17
<i>Tabela 8: Powody zakończenia współpracy z rodzinami w latach 2018 i 2019</i>	Str. 18
<i>Tabela 9: Działania podejmowane przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Kołobrzegu w latach 2018 i 2019</i>	Str. 23

Wykaz wykresów

<i>Wykres nr 1: Osoby bezrobotne zamieszkujące miasto Kołobrzeg zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w latach 2018, 2020 i 2020</i>	Str. 10
<i>Wykres nr 2: Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej w Kołobrzegu w latach 2014-2019</i>	Str. 10
<i>Wykres nr 3: Funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego prowadzonych przez MOPS w Kołobrzegu w latach 2018-2019</i>	Str. 20
<i>Wykres nr 4: Udzielone stypendia szkolne w latach 2018-2019 w podziale na liczbę dzieci oraz łączną kwotę</i>	Str. 24